

Tilsynserklæring for Rudolf Steiner Skolen i Aarhus Skoleåret 2013-14

Tilsynserklæringen gælder skoleåret 2013 - 14 og omfatter det forældrevalgte, eksterne tilsyn.

Tilsynet er foretaget på:

Rudolf Steiner Skolen i Aarhus
Strandvejen 102
8000 Aarhus C
Skolekode: 75 10 62

Tilsynet er foretaget af:

Lærer, cand.phil.
Britta Toft
Haslegårdsvænget 37
8210 Aarhus V
Tilsynsførende er certificeret ifølge gældende lov.

Indhold i Tilsynsrapporten

1. Det lovbestemte tilsyn
2. Undervisningsplaner og periodeplaner
3. Rammer for tilsynsbesøgende
4. Fra tilsyn i klasser og fag
5. Evaluering af skolens samlede undervisningstilbud
6. Forberedelse til frihed og folkestyre

1. Det lovbestemte tilsyn

Tilsynet og tilsynserklæringen er foretaget og udarbejdet på baggrund af gældende Bekendtgørelse af lov om friskoler og private grundskoler med tilhørende relevante forskrifter.

Det lovbestemte, forældrevalgte tilsyn omfatter som minimum følgende punkter:

- Elevstandpunkterne i fagene dansk, regning/matematik, engelsk og historie og hvorvidt disse opfylder forventninger og krav svarende til folkeskolens niveau.
- Hvorvidt skolens samlede undervisningstilbud står mål med, hvad der almindeligvis kræves i Folkeskolen.
- Fagenes målbeskrivelser i fagene dansk, regning/matematik og engelsk og hvorvidt disse er på højde med folkeskolens
- Opfyldelse af skolens mål om at opdrage børnene til frihed og folkestyre.

Rudolf Steiner Skolen er ikke en prøveafholdende skole og afholder dermed heller ikke Folkeskolens Afgangsprøve.

2.Undervisningsplaner og periodeplaner

Som grundlag for en vurdering af elevernes standpunkter i de ovennævnte tilsynspligtige fag er anvendt skolens undervisningsplaner. Undervisningsplanerne for de enkelte fag er tilgængelige på skolens hjemmeside. (www.steinerskolen-aarhus.dk) Undervisningsplanerne skønnes at stå mål med Folkeskolens Læreplan – og samtidig står de mål med de retningslinjer, der gøres gældende i Vejledningen om udarbejdelse af del- og slutmål samt undervisningsplaner for friskoler og private grundskoler.

I den sammenhæng skal der gøres opmærksomt på, at der er en forskydning i forholdet mellem Steinerskolens undervisningsplaner og Folkeskolens, idet folkeskolens mål i dansk efter 2. klasse først nås på Steinerskolen efter 3.klasse. På Steinerskolen er det således målet, at eleverne først skal kunne læse efter 3. klasse.

3.Rammer for tilsynsbesøgene i 2013-14

Dette års tilsyn startede med et møde mellem tilsynsførende og skolens ledelse. Her blev det besluttet, at tilsynet i år skulle fokusere på mellemskolen. I praksis er der blevet aflagt besøg i 4. – 9. klasse (incl.), overvejende i de tilsynspligtige fag. De aktuelle tilsynsbesøg er blevet kalenderlagt og meddelt forud for besøgene. I indeværende periode har de 'ordinære' tilsynsbesøg udgjort 5 dage. (Se Bilag 1) Besøgene er blevet fulgt op med en samtale med den enkelte lærer om særlige fokuspunkter.

Ved de konkrete tilsynsbesøg i klasserne er der blevet sat fokus på:

- Elevernes standpunkter sammenholdt med målene i undervisningsplanerne
- Fagdidaktiske kompetencer, herunder planlægning af undervisningen, lektionens forløb, tilrettelæggelsesformer, brug af undervisningsmaterialer
- Relationskompetencer, herunder lærerens fremtræden i klassen og karakteren af lærerens forhold til klassen
- Klasseledelseskompetencer, herunder karakteren af den måde klassen ledes på

Disse fokuspunkter har dannet udgangspunkt for de efterfølgende samtaler med lærerne.

4.Fra tilsyn i klasser og fag

4.klasse / Engelsk, 2. fagtime

Lektionen starter med øvelse af udtale / udtaleremser med tematiserede lyde. Dernæst øves der bøjning af verber i kor. Så følger læsning én og én af en fortællende tekst. Oversættelse/gloser forklares ved, at eleverne siger stop, når læreren ved oplæsning af den samlede tekst læser et ord, de ikke forstår. Klasseundervisning og -overhøring om grammatik (navneord og forholdsord). Lektionen slutter af med at eleverne laver sætninger med givne navneord og forholdsord.

Jeg overværede en klar og tydelig tilrettelagt lektion med et meget passende flow og afveksling i aktiviteterne. Eleverne har fået en meget gedigen undervisning, hvor der var fokus på relevante discipliner i forhold til undervisningsplanen og hvor der var blevet arbejdet med helt grundlæggende færdigheder som udtale, læsning, grammatik og skriftlig fremstilling på engelsk. Klassen er meget dygtig og fuldt ud på højde med kravene til 4. klasse. De udviser stor fortrolighed med det engelske sprog både med hensyn til tale-, lytte-, læse- og skrivefærdigheder.

Læreren har en direkte og tydelig kommunikation med eleverne, udstråler selvtillid og overblik og styrer med fast hånd eleverne igennem lektionen.

5.klasse, A / Botanik, hovedfag

Faget er botanik og emnet er KÅL, men der trænes også mange andre færdigheder i de 2 hovedfagstimer: Iagttagelse, skriftlig fremstilling, mundtlig fremlæggelse, tegning, lytning m.v. De lærer også at arbejde i grupper og selv lave en skriftlig fremstilling af et fagligt stof.

Dagen starter med at eleverne skriver dagbog over, hvordan deres bønner, som de har sat til spiring i et syltetøjsglas, udvikler sig. Når bønnen er færdigspiret, har de skrevet deres egen lille lærebog om bønnespiring ud fra iagttagelse af praksis. Overhøring af temaet fra dagen før foregår på den måde, at de i grupper fortæller hinanden, hvad de hørte dagen før om kål. På den måde er det ikke blot én, der kommer til orde mens de andre lytter på, men alle elever får mulighed for at formulere deres viden.

Nyt stof om kål gennemgås ved, at der tegnes kåltyper på tavlen som læreren fortæller om. Derefter skal eleverne selv fremstille en tekst om en udvalgt plante i deres hæfter. Og her kommer der mange gode og relevante spørgsmål, som f.eks: "Hvordan kan jeg stave rigtigt?"

Kål – jo, de lærte bestemt noget om kål, og kål er rigtig vigtigt – men de lærte også mange andre meget centrale ting!

Eleverne er mht. læse, lytte, tale og skrive på niveau med kravene til klassetrinnet. Generelt er de bedst til det mundtlige og det vil være godt at sætte ekstra fokus på det skriftlige og gribe spørgsmålet om, hvordan det nu lige er, man kan stave rigtigt. Læreren har en ærlig, autentisk og utvungen kommunikation med eleverne. Der var en klar plan for de to hovedfagstimer, og der var ingen tvivl om, hvem der var klasseleder. Læreren skærer igennem men er også meget lydhør og giver sig tid til at svare på alle spørgsmål. Og så var der en meget god energi i klassen, præget af elever, der gerne vil.

6. klasse / Dansk (hovedfag) og engelsk (1. fagtime)

Dobbelttimerne i **dansk** begynder med, at eleverne øver vers, der skal bruges ved de fælles morgensamlinger den efterfølgende uge. Eleverne får god mulighed for at rette og forbedre dem selv – og er i øvrigt utrolig entusiastiske omkring det. Så er der overhøring i svære ord, som eleverne dagen forinden har arbejdet med i grupper, og derefter arbejdes der med et eventyr af H.C. Andersen, hvor der efterfølgende gives afgrænsede og forståelige spørgsmål til teksten, som de skal arbejde med i grupper. Der er i de 2 hovedfagstimer arbejdet med recitation og mundtlig fremstilling, stavning, læsning og begyndende analyse af eventyr. Fagligt er eleverne hvor de skal være på dette klassetrin.

Læreren er spørgende, lyttende, begejstret og –klasseleder!

Også i **engelsk** er det faglige niveau i orden. Der arbejdes i grammatik med verber i nutid og datid og i læsning og forståelse arbejdes der med en fortællende tekst, der følges op med gruppearbejde.

7.klasse, dansk (hovedfag), matematik (hovedfag), tysk (2. fagtime)

Hovedfagstimerne i **dansk** starter med sang. Eleverne er gode til det og det er helt tydeligt, at de føler stor glæde ved det. Så arbejdes der med en litterær tekst ("Den lille prins") hvor der først er overhøring i sidste times gennemgåede stof om Exupéry og læreren gennemgår derefter nyt stof. Derefter, som klasseundervisning, begyndende litterær analyse og senere grammatikopgaver i det læste stof. Timerne afsluttes med spørgsmål til "Den lille prins", der skal besvares skriftligt, gerne 2 og 2.

Der er i hovedfagstimerne i dansk arbejdet med færdigheder i at lytte, læse, skrive og forstå – og dermed er læreren kommet fint rundt i de relevante discipliner. Eleverne er bedst til det mundtlige men der er absolut ingen alarmklokker der ringer i forhold til det skriftlige.

I **matematik** blev der øvet tabeller, hovedregning, skriftlige regneopgaver og så blev koordinatsystemet introduceret. Timerne sluttede af med repetition af regningsarterne.

Det faglige niveau er fuldstændig på plads i begge fag! Både i dansk og matematik oplevede jeg nogle dobbelttimer, der var tilrettelagt med et eksemplarisk flow både i stoffets progression og lektionens tempo og der var en passende afveksling i aktiviteterne. Samtidig oplevede jeg også elever, der var helt opslugt både af stoffet og aktiviteterne! Udover at være suveræn klasseleder var læreren meget nærværende, lyttende, spørgende og gav respons på alle henvendelser fra eleverne. Også eleverne var lyttende og jeg oplevede en meget fin alliance mellem lærer og elever, præget af tillidsfuldhed, respekt, munterhed og glæde. Der var et meget fint – og næsten usædvanligt – klassemiljø.

I **tysk** var der også en klar plan for lektionen, som eleverne blev gjort bekendt med ved timens start. Der blev arbejdet med læsning både i kor og i grupper, med mundtlig fremstilling, forståelse og genfortælling og endelig var der repetition af de forskellige grupper af verber. Der blev anvendt en understøttende og passende mængde af materialer: Tekstpapir og arbejdsblad.

Eleverne virker fortrolige med udtalen af de tyske lyde og har et rimelig aktivt ordforråd. Forståelse/oversættelse og sætningskonstruktion ligger det lidt tungere med.

8.klasse / Engelsk (3. fagtime), tysk (3. fagtime)

Dagens lektion i **engelsk** var en optakt til at arbejde med "Oliver Twist". Eleverne skulle i denne lektion lære noget om Dickens samtid. Dette sket ved at læreren på forhånd havde udvalgt og hængt 20 billeder op i klassen, der hver repræsenterede relevante sider af samfundslivet: Klassesdeling, industrialisering, fattig og rig, maskinernes indtog og meget mere. Herefter skulle eleverne fortælle om hvad de så på billederne og efterfølgende i grupper vælge 10, som de skulle give en titel. På denne måde "skrev de selv historien".

Jeg overværede en undervisning, hvor alle elever var aktive det meste af tiden og hvor der var blevet appelleret til selvstændig forståelse og tænkning. Samtidig var der øvet mundtlig og skriftlig fremstilling.

Der var en klar struktureret plan for timen, tydelig klasseledelse med en stærk fokusering på det faglige.

Fagligt var eleverne fortrolige med engelsk udtale. Selvstændig mundtlig og skriftlig fremstilling er det svageste.

I tysk blev der efter opvarmning arbejdet med en fortællende tekst, hvor eleverne på aktiv vis skulle omformulere spørgsmål til det foregående kapitel. Det nye kapitel blev der arbejdet med ved at eleverne i grupper skulle udvælge et afsnit som de derefter skulle opføre en pantomime over. En anderledes måde at arbejde med læse og forstå på.

Timen var klart og tydeligt planlagt og eleverne fik aktiverende opgave det meste af tiden. Planlægning og tilrettelæggelse af stoffet var meget fin.

Der skal arbejdes i alle discipliner (tale, lytte/forstå, læse, skrive) for at eleverne kan nå et niveau som beskrevet i undervisningsplanerne.

9.klasse, dansk (2.fagtime) og engelsk (1.fagtime)

I **dansk** lektionen blev der arbejdet med opfølgning på et tidligere arbejde om misbrug, hvor klassen i den anledning havde haft besøg af en politimand. Læreren holdt et oplæg som genopfriskning af emnet hvorefter eleverne arbejdede i grupper om udleverede spørgsmål herom samt en case/et dilemma, som eleverne skulle drøfte.

Der var en tydelig og relevant plan for undervisningen og gennemgangen af emnet og arbejdsformen var upåklagelig og gennemtænkt. Udleverede materialer var passende og relevante. Ydermere var det et ønske fra eleverne at tage dette emne op igen.

Ikke desto mindre var det vanskeligt for læreren at gennemføre planen for lektionen og at skabe ro, koncentration, interesse og fokus på dagens emne. Der var et miljø i klassen som gør det meget svært at etablere et rum for læring.

Emnet i **engelsk** var Australien og der var både en klar plan for, hvordan hele emnet skulle gennemgås samt en plan for lektionens forløb, som blev skrevet på tavlen og gennemgået med eleverne. Der blev arbejdet med læsning og tilegnelse af et stof samt evnen til at forstå og analysere dette stof. Planlægningen af lektionen og de aktiviteter, der blev sat i værk, gav udtryk for, at der ikke bare var tænkt over undervisningens tilrettelæggelse men også selve læreprocessen.

Sammenfattende er det min vurdering, at der i 9. klasse er et miljø, der gør det vanskeligt overhovedet at skabe et rum for læring. I begge lektioner (med forskellige lærere) bliver der leveret undervisning på et højt fagligt og fagdidaktisk niveau, der i øvrigt vidner om, at der er brugt meget tid på forberedelse.

Klasseledelseskompetencerne var meget forskellige men ikke desto mindre tilstede i begge ledelsesstile.

Det er min vurdering, at det er yderst vanskeligt for lærerne at skabe fornuftige alliancer med klassen hvormed menes konsensus om rammer for, hvordan man skal tale og omgås hinanden. I de lektioner, jeg overværede, var det yderst vanskeligt i det hele taget at skabe konsensus om, at dette er et klasserum, hvor der først og fremmest skal foregå læring og udvikling.

5.Evaluering af skolens samlede undervisningstilbud

Undervisningen er bygget op omkring steinerpædagogiske målsætninger. Dette afspejler sig både i den måde skoledagen er bygget op på, skoleårets cyklus samt udbuddet af fag. Der henvises til skolens hjemmeside for en uddybning heraf. (www.steinerskolen-aarhus.dk)

Skoledagen starter med fælles morgensamling/morgensang. En klasse er for én uge ad gangen ansvarlig for sang og recitation af vers eller lignende. I de 2 første timer er der hovedfag, hvor der i 3-4 uger undervises i det samme fag, f.eks. matematik, historie samfundsfag, biologi m.v. Dette giver meget fin mulighed for fordybelse i fagene. Derefter er der fagtimer, der typisk starter med sprogfag og derefter går timerne over i mere kreative, musiske og håndværksmæssige fag.

Den enkelte lærer udarbejder en årsplan/periodeplan der gælder for ét skoleår ad gangen. Periodeplanen angiver hvilke fag der arbejdes med i hovedfagstimerne og hvor lang tid de enkelte perioder er. Periodeplanerne er, ligesom Undervisningsplanerne bygget op omkring de særlige steinerpædagogiske målsætninger og angiver hvilke fag der skal arbejdes med, hvilke emner der skal gennemgås og hvilke færdigheder eleverne skal tilegne sig.

De forskellige fagkredse er bredere og langt mere omfattende end folkeskolens. Fagenes indhold og målsætninger er tilpasset alderstrinnet og kommer til udtryk i fagenes undervisningsplaner. Skolen lever på denne måde op til sin målsætning om at give undervisning, der lægger vægt på at give eleverne kundskaber, der udvikler deres tanke, følelse og vilje.

Tilsynet vurderer, at de fagområder og emner, der udbydes på Steinerskolen, er dækkende for den fagkreds og de obligatoriske emner, som folkeskolen omfatter. Som det fremgår af ovenstående findes en del af Steinerskolens fag og fagområder ikke i Folkeskolen. I en del af fagene bliver der desuden tilbudt markant flere timer end det vejledende timetal for FS.

I de fleste klasser er der elever, der har brug for særlig støtte. Dette gives enten i form af tilstedeværelsen af en støttelærer eller den enkelte elev forlader klassen for at modtage særlig undervisning.

Det er tilsynets vurdering, at denne inklusion håndteres på bedste vis og at der er stor opmærksomhed på elever med særlige behov. Der er en meget fin balance i hensynet til disse elevers særlige behov og de øvrige elever i klassen.

Der er ikke elever med fremmesproget baggrund, der har behov for sprogstimulering. Alle taler og forstår dansk.

Anbefalinger

- 1. Tilsynet anbefaler, at der i det kommende skoleår sættes fokus på, hvorledes undervisningens aktiviteter og tilrettelæggelsesformer er med til at bestemme, hvad der læres. I den forbindelse er der ingen tvivl om, at det kunne være udbytterigt for hele skolen at dele viden med hinanden om undervisningspraksis. Undervisningen på en skole med så mange lærere foregår så forskelligt og mangfoldigt, at der er meget at hente hos hinanden.*
- 2. Det anbefales desuden, at der for udvalgte klasser sættes fokus på, hvad der skal til for at der kan skabes et miljø i klassen, der fremmer læring og udvikling og hvordan man i den sammenhæng kan skabe frugtbare alliancer mellem lærer og elever.*
- 3. Endelig anbefales det, at der sættes fokus på tyskfaget allerede fra skolegangens begyndelse: Hvad skal der læres på de forskellige klassetrin (læringsmål) og hvilke aktiviteter kan man sætte i værk for at opnå de ønskede mål.*

6. Forberedelse til frihed og folkestyre

I målsætningen for Rudolf Steiner Skolen i Aarhus gøres det gældende, at "skolen er et folkeligt initiativ, der styres efter traditionelle demokratiske erfaringer, hvor den enkeltes frihed, mindretallets rettigheder og deltagernes ligeværdighed er centrale omdrejningspunkter.

Børnene skal i deres dagligdag leve i og lære af en sådan demokratisk praksis. De skal efter evner inddrages i beslutninger om egne forhold og på den måde vokse ind i et fællesskab, der bæres af frihed, ansvar og empati."

Det er tilsynets oplevelse ved besøgene på skolen, at skolen fuldt ud lever op til målsætningen. Lærerne møder eleverne med stor respekt for den enkeltes frihed,

integritet og muligheder. Samtidig bliver de mødt med opmærksomhed, omsorg, anerkendelse og relevante, alderssvarende krav. Dette kommer til udtryk både i den almindelige omgang med eleverne og i den måde undervisningen tilrettelægges på samt i de krav, der stilles til eleverne og deres måde at omgås hinanden på.

Det er således tilsynets helt entydige vurdering, at skolen efter sit formål og i hele sit virke forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Undervisningsproget er dansk.

Britta Toft
Tilsynsførende
1.juli 2014

Tilsynsbesøg

Forår 2014

Uge 15 Torsdag den 10. april	Kl. 8.00 - 10.00 6. klasse, dansk	Lærer: Lene H Samtale: kl. 13.10 - 13.40
	KL. 10.15 - 5. klasse skuespil hele skolen	
	Kl. 11.30 - 12.15 6. klasse, engelsk	Lærer: Lene H Samtale: kl. 13.10 - 13.40
	12.15-13.10 Orkester	
NB! Uge 18 Onsdag den 30. april	Kl 11.30-12.15 9.klasse, dansk	Lærer: Camilla K Samtale: Kl. 12.15 - 12.45
Uge 18 Tirsdag den 29. april	Kl. 8.00-10.00 7. klasse, matematik	Lærer: Mads E Samtale: kl. 11-11.30
	Kl. 10.15-11.00 9. klasse, engelsk	Lærer: Ivone G Samtale: kl. 13.10-13.40
	Kl. 11.30 -12.15 4. klasse, engelsk	Lærer: Saskia HM Samtale:
	Kl. 12.25-13.10 8.klasse, engelsk	Lærer: Ivone G Samtale: kl. 13.10-13.40
Uge 19 Tirsdag den 6. maj	Kl. 8.00-10.00 5.A, botanik	Lærer: Rikke K Samtale: kl.13.15-13.45
	Kl. 10.15-11.00 5. klasse, engelsk	Lærer: Saskia HE Samtale: kl. 12.25-12.55
Uge 21 Tirsdag den 20. maj	Kl. 8.00-10.00 7. klasse, dansk	Lærer: Mads E Samtale: kl. 11.00-11.30
	Kl. 10.15-11.00 Orkester	
	Kl. 11.30-12.15 7. klasse, tysk	Lærer: Burkhard F Samtale: 13.15-13.45
	Kl.12.25-13.10 8. klasse, tysk	Lærer: Burkhard F Samtale: 13.15 - 13.45

Hvis *tidspunkterne ikke passer jer* eller hvis *I har planlagt anden aktivitet i undervisningen end den angivne*, vil jeg bede jer kontakte mig på mail: britto@live.dk

I samtalerne vil jeg - ud over elevernes faglige niveau -gerne drøfte:

- Undervisnings- og Årsplaner for perioden/ hovedfaget
- Elevmapper, evalueringer el. evt. vidnesbyrd
- Undervisningens tilrettelæggelse (se nyt tilsynspapir!)

Britta Toft / 10. april 2014